

Aan: Algemeen Bestuur Regio Stedendriehoek
Betreft: Variantenstudie Ontwikkelperspectief 2050,
uw verzoek d.d. 17 december 2025
Datum: 02 juni 2026
Kenmerk: 925922

Post- en bezoekadres
Zutphenseweg 6
7418 AJ Deventer

economicboard@regiostedendriehoek.nl

Beste leden van het algemeen bestuur,

Een jaar geleden adviseerden wij over de contourenschets. Nu heeft u ons verzocht om een advies over de volgende stap, namelijk de variantenstudie *Ontwikkelperspectief 2050 – Groei in Balans*.

U stelt hierbij de volgende vragen: wat vindt u positieve elementen in de verschillende varianten, die bijdragen aan de regio in balans? Welke elementen verstoren deze balans in uw ogen? Welke dilemma's ziet u in de varianten, waar een antwoord op moet komen? Kortom: welke aandachtspunten, gegeven de variantenstudie wilt u meegeven om te komen tot het ontwerp- ontwikkelperspectief 2050?

Deze vragen hebben wij in de Boardbespreking van 15 april jl. besproken waarbij ook de eerste uitkomsten van het voorzieningenniveau zijn toegelicht. Bij deze bespreking was de bestuurlijk opdrachtgever wethouder Peter Messerschmidt aanwezig.

De Board beziet de varianten primair vanuit: brede welvaartsperspectief en regionale economische vitaliteit. Hierbij treft u onze 5 adviezen. Boardlid Marianne Besselink is hierbij onze penvoerder.

Waardevolle varianten

De studie maakt helder wat de effecten zijn van de drie verschillende varianten:

1. Business as Usual leidt tot onvoldoende realisatie van ambities, verdere auto-afhankelijkheid en aanzienlijk landschapsverbruik (ca. 1.900 ha landbouwgrond).
2. OV-gericht verspreid verstedelijkingsmodel vergroot het OV-gebruik en creëert kansen rond stations, maar blijft beperkt in het doorbreken van auto-afhankelijkheid.
3. Hoogstedelijke versterking biedt de grootste kansen voor duurzame mobiliteit, nabijheid van voorzieningen en economische profilering, maar vraagt nadrukkelijke aandacht voor dorpen en kleinere kernen.

Allereerst, de Board herkent in alle varianten waardevolle elementen:

- versterking van bestaande stedelijke structuren;
- concentratie rond OV-knooppunten;
- water en bodem als sturend principe;

- koppeling van woningbouw en mobiliteit;
- integrale benadering van landschap, economie en leefomgeving;
- brede welvaart als afwegingskader.

De Economic Board ziet met name in de variant 'stedelijke schaa sprong' sterke aanknopingspunten om het economische profiel en het voorzieningenniveau van de regio duurzaam te versterken, mits deze gepaard gaat met een helder perspectief voor dorpen en kleinere kernen. Deze variant biedt het meeste perspectief voor het creëren van kritische massa rond stationslocaties en binnenstedelijke werklocaties, waar wonen, werken, onderwijs en voorzieningen elkaar kunnen versterken. Daar hoort bij dat het gebied waar de stedelijke schaa sprong plaatsvindt zich ook verantwoordelijk voelt voor het welbevinden van de omliggende gebieden en steden.

1 Kies verstedelijking met een brede onderliggende visie

Duidelijk is dat de regio Stedendriehoek voor een aanzienlijke woningbouwopgave staat. Door huishoudensverduunning (minder personen per huishouden) zijn meer woningen nodig om het huidige inwonertal en het draagvlak voor voorzieningen te behouden, laat staan te laten groeien.

De Board geeft aan dat verstedelijking met visie nodig is. De boardleden adviseren nadrukkelijk verder te kijken dan alleen het inwoneraantal. Een groei van inwoners vraagt een evenredige ontwikkeling van werkgelegenheid, economische ruimte, onderwijs, ruimte om te recreëren en regionale voorzieningen. De aanvulling 'met een brede onderliggende visie' richt zich niet alleen op de beschikbare woningmix, maar ook op het brede palet dat van belang is voor de aantrekkelijkheid en het imago.. Deze aantrekkelijkheid zit mede in de ligging van deze regio, de bereikbaarheid, het vestigingsklimaat en in het groene karakter van de regio, maar ook zaken als cultuur, goed onderwijs en ziekenhuizen.

Inzichten die we als Board willen meegeven:

- Welke woningtypes zijn waar nodig om ervoor te zorgen dat de jong volwassenen die we aan onze regio willen binden, de ruimte krijgen hun wooncarrière te starten? Dit vraagt wat ons betreft om voldoende én betaalbare woningen voor alleenstaanden, startende stellen/gezinnen maar ook voor ouderen (doorstromen).
- Gelet op de demografische ontwikkeling is binnenlandse migratie nodig, maar zijn ook (internationale) studenten van groot belang. Verstedelijk past hierbij.
- Een visie op het uitdragen, beter benutten en versterken van onze groen-blauwe kwaliteiten moet een integraal onderdeel worden van de verstedelijkingsaanpak. Dit past in groeien in balans met elkaar en de natuur en bij de aantrekkingskracht van onze omgeving.

De variantenstudie laat zien dat een stedelijke schaa sprong reële kansen biedt voor het versterken van economie en voorzieningen, mits deze gepaard gaat met een helder perspectief voor dorpen en kleinere kernen. Stedelijkheid vraagt om concentratie; spreiding leidt tot verdunning van draagvlak en ondermijnt juist de vitaliteit van zowel stad als dorp.

De Board onderschrijft dat ruimte voor werk binnen de stad cruciaal is. Zonder voldoende economische ruimte in en rond de stedelijke knooppunten wordt nabijheid van wonen, werken en voorzieningen niet bereikt en neemt de auto-afhankelijkheid toe. Met name wanneer verstedelijking onvoldoende wordt gekoppeld aan banen, onderwijs en voorzieningen, wordt het perspectief voor jongeren en innovatieve bedrijven beperkt.

2 Kies een (boven)regionale blik

De regio Stedendriehoek functioneert in de praktijk als één Daily Urban System: een samenhangend netwerk van steden, dorpen, werklocaties, voorzieningen en landschappen. Keuzes in verstedelijking hebben directe gevolgen voor werkgelegenheid, mobiliteit, voorzieningenstructuren en landschapskwaliteit.

Verdichting en groei in steden biedt kansen voor een rijker en diverser (top)voorzieningenaanbod (cultuur, onderwijs, zorg, retail). Dit zal gevolgen hebben voor het aanbod in de dorpen. Het adagium 'alles is dichtbij' komt in plaats van 'alles is in mijn dorp of buurtschap'. Oftewel: 'je hebt hier alles, maar niet alles op dezelfde plek'.

Inzichten die we als Board willen meegeven:

- Voorzieningenniveau in het licht van bereikbaarheid i.p.v. aanwezigheid expliciet meenemen.
- Effecten op dorpen van de stedelijke ontwikkelingen in samenhang ontwikkelen.
- Positie regio Stedendriehoek en de kracht van Oost Nederland meenemen in afwegingen;
- Zet in op samenwerking met omliggende regio's, niet bovenregionaal concurreren.
- Ontwikkelperspectief en omgevingsvisie provincie dichter bij elkaar laten komen.
- Werk als overheden samen als ware dit gebied 1 gemeente en stap over de schaduw van de individuele gemeentelijke afwegingen belangen. Samen staat de regio sterker.

Daarnaast benadrukt de Board dat ook de kracht van Oost Nederland in zijn geheel en de positionering van de Stedendriehoek daarbinnen. Waarbij bij ons de opmerking van Jan Rotmans tijdens een boardmeeting ons scherp voor ogen staat. Namelijk: eigenlijk is onze regionale schaal nog te klein. Zorg daarom dat je niet bovenregionaal concurreert. Wij adviseren daarom omliggende regio's als Regio Zwolle, Regio Twente, Achterhoek, de Groene Metropool Regio, in de afwegingen te betrekken.

3 Versterk de economie met keuze op de KIA

Een groei van inwoners vraagt een evenredige ontwikkeling van werkgelegenheid, economische ruimte, onderwijs en regionale voorzieningen. Naast een sterk MKB ziet de Economic Board kansen om onze regio te versterken door gericht te sturen en investeren in de thema's uit de economische propositie 'safe society, smart development'. De economische propositie vormt de basis voor een kennis en innovatie agenda (KIA) waar onderwijs, ondernemers/organisaties (maatschappelijke) en overheid gezamenlijk aan werken. De speerpunten Veiligheid en slimme leefomgeving staan hierbij centraal. Als onderwijs, bedrijfsleven en overheid zich hier gezamenlijk op richten (in het aanbod van opleidingen, het aantrekken en ontwikkelen van talent, het versterken van innovatie en arbeidsproductiviteit), kunnen we verschil maken en zetten we private en publieke middelen gericht in.

Dit betekent ook dat er fysiek ruimte moet zijn voor economische activiteiten. Stationsgebieden en strategisch gelegen bedrijventerreinen zijn de sleutelplekken voor onze economische focus die dit jaar verder wordt uitgewerkt in de Kennis- en Innovatieagenda (KIA). Juist deze plekken lenen zich voor de ontwikkeling van innovatieve werklocaties (innovatiemilieus), onderwijsfuncties en gemengde stedelijke milieus. Transformatie van bedrijventerreinen mag niet tot verlies van economische ruimte leiden. Maar we zien ook dat experimenteerruimte nodig is voor onze innovatieve maakindustrie, energie-infrastructuur (smart energyhubs, batterijopslag en transformatiestations, water en bodemmaatregelen) en transitie naar een circulaire economie.

Mobiliteit, zowel binnen als met gebieden buiten onze regio, is cruciaal. De A1, A50, spoorverbindingen, IJssel en Twentekanaal vormen samen de economische infrastructuur. Verstedelijking zonder expliciete corridorstrategie en multimodale bereikbaarheid vergroot de auto-afhankelijkheid en kan daarmee de economische kansen voor de regio ondermijnen.

Inzichten die we als Board willen meegeven:

- Economische ontwikkeling groeit minimaal evenredig mee met bevolkingsgroei.
- Laat de KIA leidend zijn in keuze op welk type bedrijven en werkgevers we ons richten en dit bepalend laten zijn bij inzet onderwijs, ondernemers en overheid. Ook in relatie tot welke doelgroep(en) inwoners de regio wil bedienen en behouden. (Hieruit vloeien keuzes aantrekken of niet van Primark/Zara etc.)
- Hoge milieu categorie-ruimte beschermen en toekomstbestendig inrichten.
- Bedrijventerreinbehoefte (incl. transitieclaims, zoals energie, circulair) ruimtelijk borgen.
- Corridorstrategie integraal verankeren.

4 Benut de complementariteit binnen de regio

De Board pleit ervoor om de steden Apeldoorn, Deventer, Zutphen en Lochem en streken (Veluwe, IJsselvallei, Achterhoek en Salland) maximaal complementair te ontwikkelen, ieder vanuit de eigen identiteit en positie in de regio. Deze complementariteit vormt een kracht van de regio als geheel en wordt breed gedeeld.

Inzichten die we als Board willen meegeven:

- Complementariteit van onze steden en streken is een kracht.
- Een schaalsprong vraagt om meer dynamiek rond de stations

De Board ziet daarbij een bijzondere kans én noodzaak in Apeldoorn: een schaalsprong richting een meer (hippe) stedelijke identiteit vraagt om aanzienlijk meer dynamiek rond de stationsomgeving, met een concentratie van onderwijs, banen en voorzieningen. Voor Deventer geldt dat hier al een stevige basis ligt, onder meer met De Kien, maar ook hier is verdere verdichting en functiemenging rond het station essentieel.

De Board benadrukt dat toekomstige grootschalige investeringen in Apeldoorn en Deventer op het gebied van mobiliteit, onderwijs en economie niet als stedelijk belang moeten worden gezien, maar als regionale hefboom. Versterking van deze stedelijke ankers komt ten goede aan het hele Daily Urban System van de Stedendriehoek, inclusief dorpen en kleinere kernen.

5 Zet in op bestuurlijke eenheid, koers en lef

De Board ziet in deze variantenstudie een belangrijk keuzemoment. De schaal van de opgaven en onze verwevenheid vragen om een gezamenlijke keuze en koers op regionaal niveau. Dit vraagt bestuurlijke eenheid en in het huidige tij waarschijnlijk ook lef en onderlinge solidariteit. Hoe duidelijker de bestuurlijke keuzes, hoe beter andere (private) partijen daarop kunnen aanhaken en daarmee onze regio versterken. En dat aanhaken en versterken willen wij graag.

Inzichten die we als Board willen meegeven:

- Als regio bestuurlijk gezamenlijk optrekken en besluiten nemen. Baat en belang voor alle gemeentes in de regio laten zien. Het lukt alleen als wij geloven en dat dan ook laten zien.
- Laat bestuurlijke ontwikkelingen en constructen (bestuurlijke toekomst en regionale inbedding Brummen) waar het mogelijk is geen vertragende invloed hebben. Kies als het kan voor directe volksraadpleging en participatietrajecten om de betrokkenheid en inzet van de inwoners en ondernemers te bewerkstelligen.

Tot slot

De Economic Board benadrukt dat verstedelijking geen doel op zich is, maar een noodzakelijke voorwaarde om de brede welvaart van de Stedendriehoek ook op de lange termijn te behouden. Zonder voldoende stedelijke massa neemt het draagvlak voor cultuur, onderwijs, voorzieningen en ondernemersdynamiek af.

De Board ziet de variantenstudie als een stevige basis voor een toekomstgericht Ontwikkelperspectief. De uitdaging ligt in het maken van duidelijke keuzes, in gezamenlijkheid, met oog voor balans tussen groei, leefbaarheid en economische vitaliteit. De Board denkt en werkt graag mee aan het vervolg. We

gaan er vanuit dat het uiteindelijke Ontwikkelperspectief adaptief is en periodiek gemonitord en bijgesteld wordt.

Wij wensen u veel succes bij het verder brengen van de regio stedendriehoek. Hoe meer overheden denken vanuit ons dagelijks leefsysteem, hoe sterker wij staan.

Veel wijsheid bij uw verdere proces.

Met vriendelijke groet,

Voorzitter Econo